

razložil, poprijel je dr. Bleiweis besedo, rekši, da on je zdravnik, zdravnikom pa, ako hočejo kako boleznin ozdraviti, je prvi nalog ta, da skušajo najti vzrok bolezni, ker brez tega znanja je težko ali celó nemogoče najti pravega zdravila. Tudi gozdne in pašne homatije na Gorenskem so boleznin, huda in dolga boleznin, zato — pravi — sem stavil v zadnjem občnem zboru družbe kmetijske sprejeti predlog, naj družba kmetijska skuša poizvedeti vzroke, iz katerih izvirajo žalostni razpori med kmeti Gorenskimi in družbo obrtnijsko. Današnji zbor ima povod dati rešitvi te važne naloge. — Po tem uvodu je bral odboru družbi kmetijski pismeno izročene pritožbe, ki z mirno pa odkritosrčno besedo razkrivajo težave, ki že veliko let tarejo ondašnje kmetovalce, češ, da se jim po obrtnijski družbi in njenih organih kratijo pašne pravice, pravice do lesa za kurjavo in stavbo, pravice do stelje itd. O prestopkih tega, kar obrtnijska družba misli, da je njeno, mi pa — pravijo občine v pritožnem svojem pismu — mislimo, da je naše, odločujejo se nam denarne kazni, ki znašajo od leta 1869. že okoli 80.000 gold., kazni zapora pa več tisoč dni. Če gre o prepirih za izrek izvedencev, obveljá zmirom le izrek izvedenca, ki obrtnijsko družbo zastopa; če pa je treba pravde, bogata obrtnijska družba si lahko 3 advokate najame, mi pa še enega komaj plačamo. Če tako še dalje naprej gre, pride kmetijstvo v našem kraji ob nič in mi bomo morali zapustiti domovino svojo.

Na te pritožbe odgovarja gosp. Karol Lukman, vodja obrtnijske družbe. Pred vsem razloži zgodovino, kako se je začela obrtnijska družba na Gorenskem in v last si kupila to, kar je nekdanje posestvo bilo grajščine Bleške in mnogih fužinarjev, ki so s kmeti, kateri imajo servitutne pravice do teh posestev, v vednem razporu bili, tako, da so ta posestva l. 1850. bila sekvestrirana. Obrtnijska družba je skušala vrediti te prepirne razmere, kar se je leta 1868. izvršilo po vladinih določbah. Da bi fužine imele potrebnega lesa, je obrnila glavno skrb na zárod gozdov, vsaj morajo Gorenci sami pripoznati, koliko zaslužka jim fužinarstvo naklanja, ki se vsako leto na 600.000 gld. ceniti more. Razpori med kmeti in obrtnijsko družbo niso nova prikazen; ti razpori bili so že z grajščino Bleško in pa pod sekvestracijo, kajti iz onega časa je zaznamovano 25000 gold. kazenskih plačil. Če bi se brez ozira na obstanek gozdov naprej gospodarilo, nastane v tako zvanem „raji“ Gorenskem kmalu pusti Kras. Družba obrtnijska je rada pripravljena, pogoditi se s kmetovalci na podlagi pravice, da bode konec dosedanjim razporom. (Konec prih.)

Gospodarska vprašanja iz Primorskega.

Vredništvu „Novic“ je iz Primorskega došlo pismo s sledečimi vprašanji:

1. Ali je res, da 20 funtov sená, ali 20 funtov trave ali pa 20 funtov slame ima za živinsko krmo enako vrednost?

2. Ali je mogoče, da doraščena goveda od 4 do 5 Dunajskih centov žive teže zamorejo za celi dan od jutra do mraka brez nobene krme v hlevu popolnoma izhajati z 20 funti trave, ki jo na paši (v gozdu) dobijo? Paša ta traja 180 dni čez leto in dan.

3. Ali je mogoče, da za doraščeno govedo poleti 4 funte, pozimi pa 5 funtov suhega bukovega listja vsaki dan zadostuje za nasteljo, gledé na to, da gnoj poleti in pozimi več tednov v hlevu pod živino ostane in to v majhnih kmečkih hlevih, kjer ni nikakoršnih odtokov za gnojnico?

Več Primorskih kmetov.

Odgovor vredništva. Prav lahko bi na to trojno vprašanje na kratko odgovor dali z ne na prvo, — z ne na drugo, — in z ne na tretje vprašanje. Ker pa je podoba, da vprašalci obširnejšega odgovora želijo, za katerega nam pa prostora manjka v današnjem listu, ki je zeló obložen s kmetijskimi članki, zato odgovor obširniši odlašamo za drugi pot.

Gospodarska skušnja.

Krompir v jeseni saditi.

Iz Štajarskega nam piše prijatelj o tej uni dan v našem listu iz Francoskega naznanjeni skušnji sledeče: „Krompir v jeseni saditi bila je že nekdanj pri nas navada. Pred 20 leti je Nemec Hanoveranec, bivši najemnik neke grajščine blizo Maribora, v jeseni krompir pod plug sadil in meseca maja prav lepega pridelal. To sem s svojimi očmi videl; a mož ni našel posnemovalcev, zakaj ne, ne vem.“

Kmetijstvo knjižestvo.

* *Anleitung zum Gemüsebau, sowie zur Erdbeer- und Champignonzucht, nebst einem Anhang: Mittel zur Abwehr der Schädlinge unserer Kulturen.* Von Julius Dürr, Handelsgärtner in Laibach.

Pod tem naslovom je v nemškem jeziku prišla na svetlo knjižica, ki uči umno rejo zelenjadi ali vrtnine, jagod in šampijonov. Vse, kar koli gospodar ali gospodinja, ki se pečata z rejo mnogovrstne zelenjadi, v tem razdelku vrtnarstva izvedeti hočeta, dobita v tej knjižici na kratko pa jasno razloženo, vrh tega pa še tudi mnogokrat s pravličnimi podobami razjasnjeno. Zanimiv je poduk, kako izrejati jagode in pa okusne jedne gobe „šampion“ imenovane, kakor je tudi koristna razprava o vrtnarstvu škodljivih mrčesih. Cena 8 pól debeli knjižici, katera se dobiva v Kleinmayer in Bambergovi knjigarni v Ljubljani, je 1 gold. Ne moremo si kaj, da ne bi pri tej priliki želje izrekli po taki knjižici v slovenskem jeziku, ker enacega navoda še nimamo, ki bi toliko obširno polje, kakor ga obdelava ta knjižica, na kratko pa praktično brez veliko besedi obravnaval.

Politične stvari.

Štirje mali faktorji o Turškem vprašanji.

Ti so Črnagora, Srbija, Grška in Rumunija.

Te dežele med sabo po velikosti niso enake, in celó največa, Rumunija je v primeri s Turčijo le majhna; najmanjša, namreč Črnagora, pa je tako majhna, da, če bi bila na kakem drugem kraji svetá, bi se v véliki politiki tako malo zmenili zá-njo, kakor na pr. na Nemškem za malo kneževino Waldeck.

Vkljub temu je pa vendar vsaka teh dežel že sama na sebi važna o Turških homatijah, kar se je dandanes prav jasno pokazalo. Ako bile bi pa te dežele v skupno ali vzajemno delovanje združene ali trdno zedinjene, bile bi velik faktor o vzhodnem vprašanji in sicer tak, da bi te dežele po svoji lastni moči in brez kake tuje pomoči Turčijo same zmogle. Žalibog, da niso združene se vzdignile!

Čeravno se je o teh deželah že mnogo pisarilo — pravi „Reform“, po kateri smo ta članek posneli — se nam vendar ne zdi odveč, ako jih kot faktorje vzhodnega vprašanja nekoliko natančneje ogledamo.